

læse § 4. — ligesaa fuldt i Lovforslaget uforandret, som naar Udvalgets Flertals Ændringsforslag vedtages. — og som man ogsaa kunde ledes til at tro ved at høre den ærede Ordførers Foredrag, at det er disse to Forordninger, som i og for sig have givet Godsæierne en Ret til at benytte Bondejord til Skov. Den ene giver ham en Ret til at udtage Bondejord, medens den er i Fæste, og den anden til at nedlægge hele Gaarde; men Retten til ved Fæstledighed at beplante Bondejord med Skov er ingensteds givet, og hvorfor? Fordi det er en naturlig Udøvelse af Godsæierens Eiendomsret. Altsaa tæner § 4 falsk Flag; thi den er en ligefrem Indgriben i den nu bestaaende Eiendomsret, vel at mærke naar Fæstjerd skal læses som Bondejord. — Jeg er i det særdeles behagelige Tilfælde denne Gang ogsaa at kunne forbigaa § 5, da jo Udvalgets Flertal har foreslået den strøget. — Derimod kan jeg ikke Andet end opholde mig lidt ved § 6, som trods den Forbedring, den efter Udvalgets Mindretals Mening vil modtage gennem de stillede Ændringsforslag, dog forekommer mig at kunne trænge til ikke saa langt videre gaaende Ændringer. Med Hensyn til denne Paragraf skal jeg dog først rette et Spørgsmaal til den ærede Ordfører, et Spørgsmaal, som jeg desværre frygter for, at han ikke vil være i Stand til at belysne med et lille henkastet Ord eller med et Nik. Det er det Spørgsmaal, hvad egentlig Udvalgets Flertal — jeg henvender mig nærmest til den ærede Ordfører — forstaaer ved „et Gods“; det vilde være særdeles interessant at høre. (Ordføreren: Er det i § 6?). Ja, i § 6. Det gammeldags Begreb om et Gods var en Hovedgaard, til hvilken der var knyttet et større eller mindre Tal af mindre eller større Bøndersteder, navnlig af Fæstegaarde. — Dette gammeldags Begreb om Gods er jo imidlertid i Tidens Løb bleven noget udvidet. Vi kjende jo Bøndergods uden Hovedgaard lige saa fuldt som Hovedgaard uden Bøndergods. Jeg tror altsaa ikke, at man nu vil kunne definere et Gods hverken som en Hovedgaard, til hvilken der er knyttet Fæstegaarde, eller som en Hovedgaard, hvortil der knytter sig Bondejord

overhovedet. Hvad skal der altsaa forstås ved Gods? Naar man ser hen til den os nærmest liggende Lov, som særlig omhandler Godsforholdene, Loven af 19de Februar 1861, saa er den jo langt klarere i sine Udtryk end det her foreliggende Lovforslag. Loven af 19de Februar 1861 taber jo nemlig i sin Hovedparagraf, § 1, om Bøndergaard, som i et Tidrum af 20 Aar ikke have hørt til „nogen Hovedgaards, Stiftelses- eller Embeds- Fæstebøndergods eller til paa een Haand samlet Besiddelse af flere Bøndergaarde“. Der veed man, hvad det er, man har at holde sig til; det er ikke, om der er en Hovedgaard i Forening med Bøndergaard, men kun det, at der er flere Fæstebøndergaarde paa een Haand. Der er Sagen altsaa ren og klar, men dersom man vil prøve paa at gjøre en lignende Fortolkning anvendelig her, hvilket Resultat vil man saa komme til? Man vil komme til det Resultat, at medens Loven af 19de Februar 1861 kun taler om Bøndergaard, og altsaa ved et Fæstebøndergods forstaaer enhver Samling paa een Haand af flere fæsteligtige Bøndergaarde, maatte der jo her i dette Tilfælde, hvor man jo ingenlunde alene taler om fæsteligtige Bøndergaarde, men om Bøndersteder af alle mulige Størrelser ned til de allermindeste Parceller, derved forstås ethvert samlet Stue af flere Parceller af Bøndergods; hvor flere selvstændig styldsatte Stykker Bondejord vare paa samme Haand, maatte der være et Gods. Altsaa ligesom man efter Loven af 1861 overraskede ikke saa faa Giere med at hævne og behandle dem som Godsæiere, Selveierbønder, der eiede flere Bøndergaarde, men som aldrig havde drømt om, at de derfor vare Godsæiere, men som man efter Loven af 1861 var nødt til at betragte og behandle som Godsæiere efter den Definition, som der er givet, saaledes maa man, dersom en lignende Forklaring skal anvendes paa Gods her, komme til at overraske en endnu langt større Masse af Bønderere med at bringe dem ind under Begrebet Godsæiere, idet der jo er en Mangfoldighed udenfor, hvad man til daglig Brug kalder Godsæiere, som have samlet paa een Haand flere Lodder af Bondejord. Jeg